

ارزیابی جایگاه سیل در منابع آب کشور

علی اصغر تقوایی ابریشمی

عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات منابع طبیعی و امور دام خراسان

کشور ایران بنا به موقعیت جغرافیایی خاص و ناهمواریهایی بسیار پراکنده و تأثیر عواملی از قبیل ورود توده هوای خارجی از مناطق خشک و نیمه خشک جهان به شمار می رود. میزان بارندگی در ایران $\frac{1}{3}$ متوسط بارندگی کره زمین است ولی همین مقدار بارندگی نیز پراکنش زمانی و مکانی مناسبی نداشته بطوریکه $\frac{1}{3}$ بارندگی در بیش از نیمی از کشور در کویر مرکزی و $\frac{1}{3}$ دیگر از کل بارندگی در سطحی حدود ۱۰٪ از مساحت کل کشور و $\frac{1}{3}$ بقیه در سایر نقاط ایران صورت می گیرد. لذا محدودیت آب و اهمیت آن از دیرباز مورد توجه ایرانیان قرار داشته است.

در بسیاری از مناطق کشور که جزء مناطق خشک محسوب می شود، تأمین آب مورد نیاز بخشهای مختلف تنها از منابع آب زیرزمینی امکان پذیر است. لذا این منابع از مهمترین عوامل توسعه اقتصادی و اجتماعی این مناطق به شمار می رود. جلوگیری از تخریب و نابودی این منابع در صورتی امکان پذیر خواهد بود که برنامه ریزی اصولی و صحیح در بهره برداری و نگهداری از آنها تدوین و اجرا گردد. در این راستا، استفاده بهینه از منابع آبهای سطحی و سیلابها در تغذیه سفره های آب زیرزمینی و تأمین آب مورد نیاز در بخشهای کشاورزی، شرب و صنعت همواره به عنوان عامل مؤثر و مهم تلقی می گردد بطوریکه پیشرفتهای حاصله شده توسط نیاکان ما در مورد ذخیره و استفاده بهینه از سیلابهای فصلی و آبهای جاری دائمی به اشکال مختلف مثل سدهای بزرگ قدیمی، کاریزها نشانه خوبی از این مدعا هستند.